

Tudi Vrečko ji proti koncu monografskega dela namenja le šest strani, kar ni niti polovica obsega poglavja, ki govori o scenariju za Kosovelov prvi javni nastop. Kljub temu pa Vrečko trdi, da je otroška poezija pomemben del Kosovelovega opusa, s katerim je mladi pesnik deloval za svoje Primorce. Po Grudnovem zgledu je otrokom pa tudi starejšim, ki so mnogokrat prvi bralci takšne poezije, omogočal stik s slovenskim jezikom, jih narodno prebujal in pozival k uporabi proti fašizmu in srbski prevladi. Otroštvo za Kosovela ni le čas vzgoje, ampak čas harmonije med človekom in naravo, medtem ko je čas odraslosti čas odtujenega mehaniziranega človeka. Tudi šola po njegovem mnenju ni spodbudna, ampak »ubija igro« in preprečuje »produktivno fantazijo« (Vrečko 2011: 483).

Monografija z veliko natančnostjo predstavlja Kosovelov pesniški razvoj in poudarja njegov izvirni prispevek v evropsko zgodovinsko avantgardo. Po Vrečkovem mnenju je razrešena največja dilema v zvezi s Kosovelovim zenitističnim in konstruktivnim konstruktivizmom, vendar nas monografija ravno zaradi poglobljene analize te poetike priganja v seznanjanje z mnogimi podrobnostmi evropskega konstruktivizma. Poraja se tudi občutek, da avtor ne dopušča veliko prostora drugačni interpretaciji. To seveda izhaja iz perspektive raziskave, ki združuje prvi dve metodološki paradigmi. Nobene krivice ne bi storili Kosovelu, če bi ga mestoma brali tudi drugače. Monografija nedvomno postavlja visok raziskovalni standard, mimo katerega odslej ne bo mogla več nobena resna študija o Kosovelu.

Dejan Šinko

dejan.sinko@gmail.com

MEDNARODNA ZNANSTVENA KONFERENCA 200-LETNICA ROJSTVA FRANCA MIKLOŠIČA IN MIKLOŠIČEVA MONOGRAFIJA. Ob dvestoletnici rojstva Franca Miklošiča. Ur. Marko Jesenšek. Ljutomer: Gimnazija Franca Miklošiča Ljutomer, 2013. 487 str.

V Ljutomeru, v kraju, pet kilometrov oddaljenem od Radomerščaka, rojstnega kraja Franca Miklošiča (1813–1891), je ob počastitvi dvestoletnice Miklošičevega rojstva od 18. do 19. novembra 2013 potekala mednarodna znanstvena konferenca, ki je bila odlična priložnost za nove jezikoslovne, zgodovinske in kulturološke raziskave Miklošičeve dediščine, ki še zdaleč ni izčrpana. Znanstveno srečanje je potekalo v organizaciji Filozofske fakultete Univerze v Mariboru, Inštituta za slovenski jezik Frana Ramovša Znanstvenoraziskovalnega centra Slovenske akademije znanosti in umetnosti, Občine Ljutomer in Gimnazije Franca Miklošiča Ljutomer. Konference so se udeležili raziskovalci iz osmih držav, tj. iz Slovenije, Avstrije, Češke, Hrvaške, Makedonije, Nizozemske in Poljske. Ob dogodku je izšla tudi monografija z naslovom *Miklošičeva monografija* (urednik Marko Jesenšek), ki predstavljene referate združuje v šest tematskih sklopov.

Dvodnevno dogajanje se je pričelo z raznoterimi dogodki, ki so se zvrstili v Domu kulture Ljutomer: otvoritev razstave *Miklošičeva zapuščina*, predstavitev knjig *Miklošičeva monografija* in *Pravljice iz Bukovine*, otvoritev mednarodnega simpozija s pozdravnimi nagovori predstavnikov organizatorjev dogodka, plenarno predavanje Mirana Puconje, nekdanjega profesorja slovensčine in filozofije na ljutomerski gimnaziji in dobrega poznavalca jezikovnih in družbenih razmer Miklošičevega

časa, z naslovom *Dvesto let jezikoslovca Franca Miklošiča v luči vloge slovanske filologije danes*, v katerem se je dotaknil Miklošičevega pojmovanja oblikoslovne in skladske klasifikacije, njegovega slovanskega in etimološkega prispevka ter podal nekaj družbenokritičnih misli. Otvoritveni del se je zaključil s predvajanjem kvalitetnega dokumentarnega filma o Miklošiču, ki je nastal v režiji Gimnazije Franca Miklošiča Ljutomer.

Referati mednarodne znanstvene konference, ki je potekala v prostorih Golarjeve domačije v neposredni bližini stavbe gimnazije in doma kulture, so se zvrstili v drugačnem zaporedju, kot si sledijo v monografiji, tukajšnja predstavitve zaradi tematske povezljivosti sledi zaporedju v monografiji. Prvi tematski sklop predstavlja šest referatov, ki Miklošiča osvetljujejo skozi prizmo prostora (Gradec, Dunaj), časa (19. stoletje) in družbenih razmer, v katerih je ustvarjal. MIRAN PUCONJA (GFML) v referatu *Franco Miklošič – človek in znanstvenik* oriše Miklošičevo izobraževalno, znanstveno in politično pot s poudarkom na jezikoslovnih dosežkih. Z Miklošičevim družbenopolitičnim pomenom se je ukvarjala KATJA STURM-SCHNABL (Univerza na Dunaju), ki posebej izpostavlja Miklošičev prispevek k zavzemanju za enakopravnost manjših in nepriznanih narodov znotraj habsburške monarhije ter za potrditev njihove individualne identitete. VLASTA STAVBAR (Univerzitetna knjižnica Maribor) je prikazala Miklošičevo osemletno delovanje v Gradcu (1830–1838), pri čemer ga izpostavlja kot filološko in slavistično avtoriteto ter orisuje njegovo prijateljevanje s Stankom Vrazom oz. njuno udejstvovanje v različnih organiziranih družbah. Družbenopolitična vloga Miklošiča kot rektorja dunajske

univerze in Seilerja, prvega dunajskega svobodno izvoljenega župana, rojenega v Mariboru, so prikazane v prispevku STANETA KOCUTARJA (RTV SLO, Radio Maribor). V prispevku ALENKE DOLEŽAL-JENSTERLE (Filozofska fakulteta, Karlova univerza v Pragi) je Miklošičeva veličina prikazana skozi doživljanje njegovega učenca Matije Murka, ki je pod močnim Miklošičevim vplivom deloval vse od študijskih začetkov dalje in od katerega se je učil znanstvene skromnosti, preciznosti in objektivnega prikaza raziskovanega problema. Prvi tematski sklop zaokroža referat poljskih raziskovalcev BOŽENE PIKALA-TOKARZ in EMILA TOKARZA (Šlezijaska univerza v Katovicah), katerega namen je prikazati vpliv Poljakov na Miklošičevo oblikovanje odnosa do slavističnih vprašanj, s katerimi je prišel v stik v Gradcu, kamor so se zatekli številni vidnejši Poljaki, med njimi plemič Władysław Ostrowski.

Drugi sklop sestoji iz treh referatov, izmed katerih se dva Miklošičevega dela dotikata le posredno (področje primerjalnega (slovanskega) jezikoslovja). Z genotolingvistično klasifikacijo zahodnoslovanskih jezikov se ukvarja MATEJ ŠEKLI (Filozofska fakulteta Univerze v Ljubljani), tako da so za posamezne jezike (poljščina, pomorjansščina, polabščina, češčina, slovaščina in lužiščina) podane njihove definicijske lastnosti, ki jih ločujejo od sosednjega jezika in razmejujejo znotraj širšega areala. V prispevku TIJENA PRONKA (Inštitut za hrvaški jezik in jezikoslovje, Zagreb) je na podlagi slovanskega gradiva za števnik od enajst do devetnajst in dvajset, trideset in štirideset prikazan razvoj praslovanskih glasoslovnih sklopov **in*, **im*, **un* in **um*, ki so nastali iz ide. zlogotvornih zvočnikov. VANDA BABIČ (Filozofska fakulteta Univerze v

Ljubljani) v prispevku *Prva – Miklošičeva – izdaja Supraseljskega zbornika iz leta 1851* obravnava najboljše starocerkvenoslovanski cirilski spomenik iz 11. stoletja, ki ga je Miklošič po metodi rekonstrukcije pripravil na podlagi Kopitarjevega lastnoročnega prepisa.

Slovansko (makedonsko, albansko, češko) in neslovansko (italijansko in nemško) gradivo Miklošičevih razprav in monografij je analizirano v tretjem tematskem sklopu. ВЕСЕЛИНКА ЛАБРОСКА (Inštitut za makedonski jezik Krste Misirkov, Univerza Sv. Cirila in Metoda v Skopju) primerja makedonsko leksiko v albanščini, kot jo je evidentiral Miklošič pred več kot sto leti s sodobno leksiko, pri čemer ugotavlja, da je ta v albanščini v pogovornem jeziku, ne pa tudi pisnem še vedno prisotna. Prav tako je makedonski jezik tema še enega referata, kjer ДИМИТАР ПАНДЕВ (Filološka fakulteta Blaže Koneski, Univerza Sv. Cirila in Metoda v Skopju) izpostavlja tri oblike določnega člena in glagolski prislov kot posebnosti, značilne za makedonski jezik, ki jih je evidentiral tudi Miklošič. Italijansko gradivo, vključeno v Miklošičevo slovnico *Vergleichende Grammatik der slawischen Sprachen*, je analizirano v prispevku ROBERTA GROŠLJA (Filozofska fakulteta Univerze v Ljubljani), ki to gradivo deli na kontrastivno-primerjalno in razlagalno-utemeljevalno, obe skupino pa na besedoslovno in slovnično.

Miklošičevo slovaropisje, slovničarstvo in pedagoški prispevek ter primerjava njegovih ugotovitev z aktualnim stanjem je tema četrtega tematskega sklopa. IZTOK MIKULAN (Filozofska fakulteta Univerze v Amsterdamu) si za cilj zastavlja pregled diahronega razvoja dveh nesestavljenih preteklikov, tj. aorista in imperfekta od pozne praslovan-

ščine do sodobne slovenščine (narečja), obenem ga zanima njuna funkcija ter čas, do kdaj sta bila v rabi. Poskusa rekonstrukcije makro- in mikrostrukture Miklošičevega neohranjenega 4-zvezkovnega rokopisnega slovensko-nemškega slovarja se je s pomočjo Pleteršnikovega *Slovensko-nemškega slovarja* (1894–1895), kamor je pri 4924 iztočnicah vključeno Miklošičevo gradivo, lotila IRENA OREL (Filozofska fakulteta Univerze v Ljubljani). MARKO JESENŠEK (Filozofska fakulteta Univerze v Mariboru) predstavlja Šumanovi slovenski slovnici (*Slovenska slovnica po Miklošičevi primerjalni*, 1881 in *Slovenska slovnica za srednje šole*, 1884), ki sta nastali po Miklošičevi *Vergleichende Grammatik der slavischen Sprachen*, in sta bili zaradi izhajanja iz primerjalnega jezikoslovja in ne iz slovenskega jezika označeni kot neprimerni in neuporabni za šolsko rabo. Na le eno besedno vrsto, tj. na glagol, se v referatu *Glagol v Miklošičevi Primerjalni skladnji slovenskih jezikov* osredotoča POLONCA ŠEK MERTÜK (Pedagoška fakulteta Univerze v Mariboru), ki želi na slovenskem gradivu prikazati Miklošičevo obravnavo glagola. Poleg slovničarstva in slovaropisja je Miklošič kot sestavljavec gimnazijskih beril pustil svoj pečat tudi z didaktičnim prispevkom – NATALIJO ULČNIK (Filozofska fakulteta Univerze v Mariboru) zanima delež, vloga in struktura paremiološkega gradiva v Miklošičevih berilih, ki ga obravnava z vidika izvora, jezikoslovnih značilnosti in funkcije, obenem pa Ulčnikova preverja (ne)ohranjenost tega gradiva v sodobni slovenščini. Tematski sklop zaokroža referat MARIJE BAJZEK LUKAČ (Filozofska fakulteta ELTE, Budimpešta), ki prikazuje položaj prekmurščine kot knjižnega jezika v Miklošičevem času, ki za ta idiom pomeni hkrati obdobje

razcveta in počasnega zatona; opisani so nazori posameznih vidnejših Prekmurcev (Košiča, Agustiča, Kardoša) in njihovo razumevanje pomena ob prekmurščini obvladovanje jezika monarhije, tj. madžarščine.

Povezava aktualnega narečjeslovnega gradiva z Miklošičevim konceptom, teorijo in besednim gradivom rokopišnega slovarja je tema petega sklopa, v katerem se združuje pet razprav. ALENKA ŠVIC-DULAR (Filozofska fakulteta Univerze v Ljubljani) razlaga Miklošičevo razumevanje slovanske dialektologije, kjer najprej skuša predstaviti Miklošičevo terminologijo in njegovo naziranje, nato njegov pogled na razvoj slovanskih jezikov na sploh, večji delež pa je namenjen narečjeslovni problematiki, kakor je razvidna iz Miklošičevih del. Primerjava prvin oblikoslovne ravnine pri Miklošiču in v govorih štajerskih Slovencev v Avstriji je tema referata ZINKE ZORKO (SAZU) in ANJE BENKO (Filozofska fakulteta Univerze v Mariboru), kjer so sklanjatveni tipi treh krajevnih govorov (Radvanje, kozjaški govor, Žetinci) obdelani primerjalno z Miklošičevimi vzorci. Leksična ravnina je v referatu MIHAELE KOLETNIK (Filozofska fakulteta Univerze v Mariboru) osvetljena s predstavitvijo Miklošičevega slovarskega gradiva, tj. prleškega besedja s pomenskega polja človek, izluščenega iz Pleteršnikovega *Slovensko-nemškega slovarja*.

Šesti sklop monografije predstavlja tri razprave s področja besedo- (z besedotvorjem in frazeologijo) in besediloslovja, izmed katerih je bila na konferenci predstavljena le ena: IRENA STRAMLJIČ BREZNIK (Filozofska fakulteta Univerze v Mariboru) predstavlja rezultate raziskave, v kateri so jezikoslovno različno izobraženi anketiranci prepoznavali iz Miklošičevih del izpi-

sane tvorjene besede, ki imajo sinhrono manj ali neproduktivna obrazila.

Strukturno in vsebinsko zanimivo je tudi zadnje poglavje monografije, naslovljeno *Dodatek* (437–482), kjer referatu MIRANA PUCONJE, ki je zapisano plenarno predavanje, sledijo predstavitve osebnega Miklošičevega fonda iz arhivskega gradiva v Pokrajinskem arhivu Maribor, tj. zasebna in uradna pisma, čestitke, plakete, ki ga je predstavil JURE MAČEK (Pokrajinski arhiv Maribor). Poglavje dopolnjujejo povzetki nekaterih referatov, ki jih prijavljeni do konference niso uspeli pripraviti: VARJA CVETKO OREŠNIK: *K metodologiji jezikoslovnega vidika raziskovanja romščine*, MOJCA HORVAT: *Fitonimi v prekmurskem knjižnem jeziku druge polovice 19. stoletja na primeru Agustičevega učbenika Prirodopis s kepami za narodne šole*, JANEZ MAROLT: *Miklošič – cenzor knjige Poezije doktorja Franceta Prešerna (1847)*, MAJDA MERŠE: *Miklošičev prikaz imperativa in stanje v slovenskem knjižnem jeziku 16. stoletja*, MARKO SNOJ: *Miklošič kot albanolog* in JOŽICA ŠKOFIC: *Primerjava fonološke ravnine govorov Ljutomera v Sloveniji (SLA T374) in Banfija na Hrvaškem (SLA T407)*.

Šest referentov na konferenci ni nastopilo, pač pa so njihovi referati objavljeni v monografiji: MATEUSZ WARCHAL (Filozofska fakulteta, Univerza Bielsko-Biała): *Edukacja interkulturowa w Europie – aspekty metodyczne i funkcje języka*, JANUSZ BAŃCZEROWSKI (Filozofska fakulteta, ELTE, Budimpešta): *Nazwa »dusza« we frazeologii polskiej i węgierskiej*, АЛЕКСАНДР СЕРГЕЕВИЧ ГЕРД (Državna univerza v Sankt Peterburgu): *Из наблюдений над лексикой словенских текстов XVI века на церковнославянском фоне*, ISTVAN NYOMARKAY (Filozofska fa-

kulteta, ELTE, Budimpešta): *O prevedenicama (pouzdanost odredivanje uzoraka, ponašanje prevedenica u jeziku – primateljju)*, PETR KARLÍK (Filozofska fakulteta Masarykove univerze v Brnu): *Supinum v češtině* in ALJA LIPAVIC OŠTIR (Filozofska fakulteta Univerze v Mariboru): *Pogled na Miklošičevo delo Die Fremdwörter in den slavischen Sprachen z današnje perspektive*.

V času konference so imeli referenti priložnost obiskati Miklošičevo rojstno hišo v Radomerščaku in ob tem začutiti prostranost, lepoto in optimizem slikovite prleške pokrajine, ki je ob Miklošiču rodila za slovenstvo številne pomembne osebnosti.

V sklopu obeležja ob dvestoletnici Miklošičevega rojstva so na Glavnem trgu v Ljutomeru ob zaključku konference odkrili doprsni kip Franca Miklošiča, v Domu kulture Ljutomer pa priredili Slavnostno akademijo, kjer je

zbrane nagovoril minister za kulturo RS Uroš Grilc. Slavnostna govornica je bila Martina Orožen, ki je v referatu *Miklošič, veleum 19. stoletja* predstavila Miklošičev pomen za razvoj sodobnega jezikoslovja nasploh, predvsem pa za slavistiko in slovenistiko. Njen prispevek je bil objavljen v: *Pogledi*, 11. 12. 2013, št. 23–24.

Organizatorji so se na obeh konferenčnih dnevih zelo uspešno trudili za zagotavljanje prijetnega in razgibanega vzdušja, predvsem pa za dobro počutje udeležencev konference, ki so tako v Miklošičevem mestu imeli priložnost podeliti svoja lastna spoznanja s kolegi iz slovenske in širše evropske znanstvene sfere.

Mojca Horvat

*Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša,
ZRC SAZU
mojca.horvat@zrc-sazu.si*